

A Ket. Szakértői Bizottságának szakmai véleményét tartalmazó

15. számú módszertani állásfoglalás

az idézett önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotának bizonyításáról

A Szakértői Bizottsághoz intézett kérdés arra irányul: az önhibából eredő ittas vagy bódult állapot megítélésére a hatóság milyen jogi eszközöket vehet igénybe és azokat milyen módon alkalmazhatja jogszerűen (orvosi vizsgálat, alkoholszonda, stb.) ?

Mindenek előtt arra kell rámutatnunk: a 48. § (2) bekezdésének hivatkozott szövegrésze az eredeti tervezetben nem szerepelt, csupán az államigazgatási egyeztetés során került bele a normaszövegbe. Sajnálatos módon meg kell állapítanunk: akik „belekivánták”, illetőleg a döntés-előkészítési, majd döntési folyamat további részében benne hagyták, nem jártak el kellő körültekintéssel. Ez a rendelkezés ugyanis a gyakorlati jogalkalmazás szempontjából fölöttébb aggályos.

A probléma megvilágításánál a Ket. alapelveiből kell kiindulnunk. Az egyik fontos alapelv a jóhiszemű eljárásvitel elve, amelyről a 6. § rendelkezik. Ennek (2) bekezdése – egyebek mellett – kimondja: „az ügyfél jóhiszeműségét az eljárásban védelmezni kell, a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli.” Ehhez a (3) bekezdés hozzáfűzi: „a rosszhiszemű ügyfelet a hatóság eljárási bírsággal sújthatja és a többletköltségek megfizetésére kötelezheti”. Ugyanakkor a (2) bekezdés szövegéből az is kitűnik, hogy az alapelv alkalmazása szempontjából a „rosszhiszeműség” szélesebb körű fogalom, mint a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jog védelme szempontjából, hiszen rosszhiszeműnek minősül az is, aki a döntéshozatalt vagy a végrehajtást indokolatlanul késlelteti. Bár a 6. § nevesített formában csak az ügyfelet említi, kétség nem férhet hozzá, hogy a hivatkozott elvet értelemszerűen alkalmazni kell az eljárás egyéb résztvevőjére is. (Ez egyébként a 61. §-ból egyértelműen megállapítható.)

A kifejtettekből következik, hogy a 48. § (2) bekezdésének alkalmazásánál a hatóságot terheli annak bizonyítása: az idézett személy ittas vagy bódult állapotban jelent meg. Ennek megállapításánál az okozza az első nehézséget, hogy az eljáró köztisztviselő csak igen ritkán rendelkezik orvosi szakképzettséggel. Kétségtelen, hogy az említett állapotnak vannak olyan – bárki számára felismerhető – külső jelei, mint pl. a zavaros beszéd, a bizonytalan járás, az indokolatlan hangoskodás. Ezek azonban önmagukban véve nem feltétlenül ügydöntő jelentőségűek, hiszen előfordulhat, hogy valaki színjózan állapotban is zavarosan beszél, agresszivitása miatt hangoskodik, illetőleg testi fogyatékosága miatt jár bizonytalanul. Bódultságra emlékeztető állapotot idézhet elő pl. a kialvatlanság, bódultságot pedig a gyógyszerhatás.

Önmagában véve az, hogy valamely szerv a Ket. 12. §-ának (3) bekezdése alapján közigazgatási hatóságnak minősül, külön jogszabályi felhatalmazás hiányában nem jogosítja fel sem alkoholszonda alkalmazására, sem pedig arra, hogy az idézett személyt orvosi vizsgálatnak vesse alá. Bár a Ket. 58. §-ának (5) bekezdése lehetővé teszi, hogy a hatóság az ügyfelet szakértői vizsgálatban való közreműködésre kötelezze, de ehhez is külön jogszabály rendelkezése (felhatalmazása) szükséges. Ez idő szerint egyetlen olyan jogszabály sincs, amely valamennyi közigazgatási szervet és az összes idézett személyre kiterjedő személyi hatállyal feljogosítaná az alkoholszonda használatára vagy a vérvétel céljából történő előállításra.

Mi több: a 48. §-hoz kapcsolódóan a Ket. sem adott felhatalmazást ilyen jogszabály kibocsátására. (A rendőr pl. jogszabályi felhatalmazás alapján fogatosíthat ilyen intézkedést, ám ő sem az idézettekkel szemben.) E kérdés elemzésénél figyelemmel kell lenni az adatvédelmi törvény – az 1992. évi LXIII. törvény – 3. §-ának (3) bekezdésében foglaltakra is.

Még az eddig kifejtetteknél is nagyobb gondot jelent, hogy annak a bizonyítása is a közigazgatási hatóságot terheli: az idézett önhibájából került ittas vagy bódult állapotba. Előre megjósolható, hogy az eljárási bírsággal sújtott személy azzal védekezne: ő csupán egy pohár sör (üdítő) elfogyasztása céljából tért be egy presszóba, ahol – amíg ő a mosdóban tartózkodott – a barátai tréfából öntöttek rumot vagy dobtak bódító hatású gyógyszert az italába. Ennek bizonyítására szükség esetén tanúkat is állítana. A közigazgatási hatóság pedig – nyomozati jogköre nem lévén – gyakorlatilag tehetetlen lenne az ilyen esetekben.

A 48. § (2) bekezdése ez idő szerint az Országgyűlés által elfogadott szöveget tartalmaz, tehát alkalmazható. Nem árt azonban, ha a közigazgatási hatóságok tisztában vannak a bizonyítási teherből eredő problémákkal.

(Hasonló problémák merülnek fel a Ket. 40.§ (4) bekezdésének alkalmazásánál is, ahol azt kell bizonyítani, hogy a meghatalmazott a képviselőt jogszabályi felhatalmazás nélkül, rendszeresen, anyagi haszonszerzésre törekedve kívánja ellátni.)